

process of mastering the native language by a child and the review of child's speech studying. The analysis of a child's lexemes found during the monitoring of speech behaviour of children aged two to five years, as at this time they start learning concepts based on the definition of common properties of things or events. We determine the core elements of the Ukrainian speaking child picture of the world merged into definite groups according to their importance in a child's life. It is proved that the language child picture of the world has special emotional and psychological ground. It differs significantly from an adult's picture of the world, because it reflects the independent creative activity of a child with special aims and motives.

Key words: child's vocabulary, language picture of the world, cognitive experience, normative language, onomatopoeia, speech input.

Стаття надійшла до редколегії
22.07.2013 р.

УДК 81'276.5:656.13

Наталія Мельник

Аналіз мовної особистості носіїв автомобільного сленгу

Стаття присвячена вивченню специфіки формування мовної особистості носіїв автомобільного сленгу. Проводиться комплексний аналіз процесів функціонування і модифікації структурно-мовної системи, що забезпечує виокремлення мовних рівнів. Дослідження генерує і реалізує дискурсивний характер, розширює сфери вивчення вербалізованих елементів мовних одиниць. Демонструється процес диференціації комунікативного акту на внутрішні і зовнішні фактори вираження. Відбувається ознайомлення з ментальною структурою кореляції мовних компонентів. Аналізується лексика, яка має кодифіковану форму вираження, що обумовлює визначальні риси самовираження та індивідуалізації мовного спілкування. Пояснюється індивідуальні особливості виражальних засобів спілкування в межах однієї групи чи поза нею

Ключові слова: сленг, вербально-семантичний рівень, когнітивний рівень, прагматичний рівень, системно-структурна парадигма, концепт.

Постановка наукової проблеми та її значення. Мову використовують різні соціальні групи для реалізації своїх мовних особливостей, що сприяє її модифікації залежно від ситуації та створює наукові проблеми, які пов'язують з утворенням нових лексем, котрі викликають труднощі при їх розумінні.

Значущість роботи полягає в тому, що проведене дослідження може сприяти поглибленому вивченню та опису мовлення носіїв автомобільного сленгу. Вивчення взаємозв'язку семантики і структури мовної бази і способів словотворення сприяє уявленню про словотворчу систему автомобільного сленгу.

Аналізуючи дослідження, потрібно враховувати вивчення мовної діяльності як комунікативного процесу, що відбувається між мовцем і слухачем. Учені стверджують, що цей процес стосується не лінгвістики, а науки, що вивчає психологічні процеси та зміни у свідомості індивіда. На підсвідомому рівні відбувається розрізнення мовних виразів та слів.

Мета статті – розкрити специфіку мовної особистості носіїв автомобільного сленгу, а також виявити ознаки функціонування автомобільного сленгу в мовленні індивіда та принципи номінування.

Окреслена мета передбачає розв'язання таких **завдань**:

- виявити мовну особистість носія сленгу й засоби впливу на неї;
- дослідити специфіку реалізації автомобільного сленгу в усному мовленні.

Дослідження мови відбувається у зв'язку з її роллю в мовленнєвій діяльності, спочатку спостерігається за мовною особистістю та її соціо- та психодискурсивною активністю [5].

Мовну особистість досліджують за різноманітними класифікаціями і типами, їм присвячено роботи таких учених, як В. І. Карасик [2], Ю. М. Караулов [3], О. Л. Каменської [1] та ін.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Ю. М. Караулов уперше почав вводити в науковий обіг це поняття, визначаючи його як комплекс здатностей людини, що дає можливість реалізації мовних особливостей індивіда. Мовна особистість – це людина, яка здатна створювати і сприймати тексти, різноманітні за структурно-мовною складністю [3]. Він виділяє три основні рівні мовної особистості: вербально-семантичний, когнітивний, прагматичний.

Вербально-семантичний рівень пропонує носіям володіння природною мовою, що реалізується у свідомості у вигляді одиниць. Вербально-семантичний рівень відображає мовну картину світу та включає до свого складу мовну особистість, завдяки якій представляються загальні знання про світ. Когнітивний презентує одиниці, що представляють поняття, ідеї та концепти, які упорядковуються в системну «картину світу», що відображають цінності. Цей рівень запозичує ідеї з психології, які ґрунтуються на семантико-асоціативному взаємозв'язку, в цьому аспекті описують особистість та її мовні властивості. Прагматичний рівень забезпечує аналіз мовної особистості та її мовної діяльності [3].

Картина світу віддзеркалює і формує стереотипи, утворені у свідомості індивіда, які представлені у вигляді переосмисленої та узагальненої картини. Картина світу – підсистема мовних знаків, що перебуває на структурному рівні мови.

Специфіка функціонування мовної картини світу пов'язана з різними тенденціями розвитку соціуму й розширення знань концептуального характеру, що має колективні та індивідуальні особливості виражальних засобів у спілкуванні в межах однієї групи чи поза нею.

Ю. М. Караулов зазначає, що в кожній людині наявний свій словниковий запас слів. Формування і реалізація словника в голові людини не зрозуміла для інших. Слова рівномірно розміщуються в гнізді, відповідаючи структурі словника, порівнює слова з мозаїкою, яка потрапляє у сферу побутування поняття, загалом утворює мовну картину світу [4].

Як уже зазначали, більшість слів зберігається у свідомості індивіда, а отже фіксується пам'яттю і мають тривалу дію, яка утворює образну структуру довільної регуляції лексичних одиниць. У такому разі індивід як носій мови починає володіти лексикою, досягаючи повного розуміння, свідомого накопичення лексемами, що утворили в підсвідомості умовний словник слів. Вивчення формування словникового складу особистості ґрунтується не лише на власне індивідуальних характеристиках індивіда, а й на впливі національних, культурних особливостей, тобто оточення.

На відміну від Ю. М. Караулова, який визначає три рівні мовної свідомості (вербально-семантичний, когнітивний, прагматичний) О. Л. Каменська виділяє два рівні (емоційний, моторико-артикуляційний) [1].

Емоційний рівень відображає не лише властивості речей, але і їх значення в житті кожної людини; емоції зберігають соціальну солідарність на культурному та загальноосвітньому рівні й також утворюють велику енергетичну силу, що стає певним діючим імпульсом індивіда.

Емоції людини надзвичайно різноманітні, що пояснює взаємовідношення між предметами й бажаннями, сукупність усіх емоцій формує динамічний процес.

Емоції проявляються зовні, а саме: поведінці, жестах, мові тощо. Універсальний та поширений спосіб актуалізації емоцій представлений у вербальному вираженні. Мова сама по собі не має емоції тому, що це явище психічне. У тексті можуть бути наявні описи емоцій, отже, емоційність – психологічна характеристика людини.

Вербалізовано емоції представляються в тексті лише тоді, коли автор передає їх. Для вербалізації емоцій автора та емоційного впливу на адресата можуть використовуватися мовні механізми.

Моторно-артикуляційний рівень породжує самостійно знакові одиниці, що забезпечують артикуляційні й моторні процеси, які з'являються в той час, коли вивчається мова і зберігається в пам'яті носія мови.

Інструментом людського спілкування є мова, що робить спілкування можливим і вільним у різноманітних сферах діяльності людини.

Потрібно відзначити системно-структурний рівень мови, що розглядає мовні одиниці в середині семантичної структури. Варто наголосити, що аналіз семантичного рівня вважається одним із головних факторів реалізації мовленнєвої діяльності. Потрібно враховувати під час вивчення мови суб'єктивні чинники впливу на мовця. По-перше, оточення, власна зосередженість, по-друге, психологічні властивості носія мови

Процес комунікації – невід’ємний складник існування суспільства. Процес динамічний, функціональний, багатоаспектний, різнобарвний, тому диференціюється на внутрішні й зовнішні чинники вираження. Ці фактори між собою взаємопов’язані, але ми будемо намагатися їх розглянути як різні процеси, зумовлені не лише лінгвістичним впливом, а й суспільними чинниками на основі чого цей процес набуває екстраординарних якостей і розбіжностей. До внутрішніх факторів належить розуміння специфічних тенденцій, що дають можливість трактувати й аналізувати особливості. Зовнішні фактори здебільшого виступають інформантами соціального спрямування, щоб звернути увагу на мову конкретного індивіда, що залежить від соціальних чинників, рівня реалізації характерних рис мовленнєвої структури, які зумовлені різними виражальними засобами. Зміни, які відбуваються на зовнішньому та внутрішньому рівні залежать від соціально-психологічної ідентичності, тобто регуляції стану поведінки індивіда в певних умовах перебування.

Не підлягає сумніву, що використання сленгу зумовлене не лише бажанням зашифрувати мову та її взаємодії з вульгарною лексикою, за допомогою чого маркується належність до певного середовища, тобто соціальної групи, але й виникає потреба кодувати мову для того, аби приховати інформація особистого характеру, а також варто враховувати, що це є особливою визначальною рисою самовираження та індивідуалізації мовного спілкування

Сленг має здатність функціонувати й бути частиною словникового складу мовця. Розвиток лінгвістики та її когнітивної спрямованості формує мовні концепти, що реалізуються в межах антропоцентричної парадигми, яка ставить за мету визначити мовну особистість як джерело функціонування динамічної картини світу як багатоаспектного мовного дискурсу. Аналізуючи процес мисленнєвої діяльності, ми маємо змогу ознайомитися з людським світосприйняття та вивчити процеси категоризації дійсності через мову, досягнути засоби репрезентації певних знань у семантиці одиниць мови, що утворюють окремі мовні одиниці.

Участь у мовленнєвув акті бере сам мовець й адресат, який виконує певні функції та володіє мовними навичками. До складу мовленнєвої реалізації входить мовленнєвий акт, який відбувається в певній ситуації, що демонструє загальнозрозумілі мовні коди, які виникають із рідної мови і прагнуть відобразити семантику, надати мові цілеспрямованості, а також вплинути на свідомість індивіда, котрий виступає в ролі адресата.

Мовленнєвий акт уключає до свого складу три компонента: 1. локутивний акт – процес констатації говоріння; 2. ілокутивний акт – за мету ставить передати повідомлення адресата; 3. перлокутивний акт – ефект повідомлення та спосіб вираження впливу на поведінку іншої особи.

Сленг як акт мовленнєвої діяльності проходить усі три ступені мовного акту й вербалізується. Вербалізація пов’язана з відношенням між уявленням в свідомості й об’єктом, відносно якого здійснюється цей акт. Цим актам підпорядковуються слова, які їх вирізняються серед багатьох інших. Іллокутивний акт реалізують у мовленні за допомогою дієслів. Варто враховувати не лише мовленнєвий акт, а й психологічний стан мовця, взаємовідношення між мовцем та адресатом. У свідомості формуються концепти, які з’являються через інформаційний вплив на діяльність індивіда. Поняття, образи та значення утворюють ряд асоціацій і представляють систему концептів. Концепт – одиниця мисленнєвої діяльності, що утворює значеннєвий простір. Концепти формують мовну картину світу, а тому об’єднуються в загальне поняття концептосфера, що ґрунтується на дослідженнях у галузі культури нації. Ця система ґрунтується на системно-структурній взаємодії мовних концептів. Концепти, які набули вербалізованого виду представляють лексико-семантичне поле, що мають ядро та периферію. Вербалізація концептів при комунікативному способі використовує фразеологічні, лексичні, синтаксичні мовні засоби, які систематизуються і класифікуються для моделювання концептів.

Метафора – сталий компонент сленгу, важливий інструмент відображення певних предметів через використання мови для того, аби реалізувати концепти в різнотипних мовних дискурсах.

Закономірності функціонування і представлення мовного концепту надає підставу стверджувати, що існує декілька способів реалізації його в мові. Перший має спрямування простого характеру, тобто реалізується на прагматичному рівні за допомогою термінології. Інший рівень опосередкований і демонструє себе на синтагматичному рівні, використовуючи різноманітну лексику, яку можна класифікувати на літературну й не літературну (сленг, жаргон, аргю). В основі цього рівня лежить поєднання метафоричних і метонімічних моделей. Найбільше вплив здійснює метафорична модель, що реалізується в концептуальній опосередкованій вербалізованій інформації. Динамічне вивчення

функціонування лексики сприяє досконалому вивченню мовних одиниць, які характеризують різні сфери побутування людини та бажання досконало ознайомитися з ментальною структурою кореляції мовних компонентів.

Вивчаючи способи поширення автомобільного сленгу, варто зауважити, що дискурсивний характер реалізації розширює сфери вивчення вербалізованих елементів мовних одиниць. Безсумнівно, потрібно зосередити увагу на термінологічну реалізацію мовних концептів, оскільки для нашого дослідження створює лексичне підґрунтя для утворення сленгових одиниць.

Нелітературна лексика характеризується відсутністю чітких кордонів та економією мовних ресурсів, ненормативну лексику здебільшого використовують у певних ситуаціях. Використання в мовленні лексем ненормативного змісту здебільшого характеризує недостатній рівень інтелектуального й соціального розвитку мовця або ж вплив оточення. Вокабуляр індивіда з відносно стійкою та розвиненою лексичною базою використовує стилістично знижені мовні одиниці, що спрямовані на реалізацію певних цілей у ситуації комунікативного акту, але здебільшого така мовна перипетія відбувається рідко. Індивід, що не є достатньо інтелектуально розвиненим, постійно використовує знижену лексику, яка в певному мовному середовищі є пріоритетною незалежно від комунікативної ситуації.

Лексика зниженого забарвлення має пейоративну оцінку, її представляють лексичні одиниці з негативною семантикою, а також граматичні, синтаксичні, фразеологічні конструкції.

У процесі розвитку автобізнесу виникає багато проблем. По-перше, звернути увагу потрібно на технічний опис термінів та уніфікацію даних; по-друге, розмежувати сленг автолюбителів та професійний, що суттєво відрізняється від загальноприйнятої технічної мови. На цьому етапі виникає проблема формування бази даних торгівлі в магазинах автозапчастин та автосервісу.

Ми будемо намагатися диференціювати автомобільний сленг, тому виокремимо три групи. Перша група називає сленгові одиниці ремонтних і сервісних робіт на станціях технічного обслуговування (*розвал-сходження* «перевірка і регулювання кутів установки передніх коліс»; *прокачати стойки* «стойка телескопічна – регулювання (завод, який виробляє не виконує такої функції, тільки робить заміну)»; *прокачати гальма* «автомобіль, до якого доливають гальмівної рідини з прокачуванням гальмівної системи»; *коригування світла* «перевірка сили і регулювання напряму направлення світла фар»; *двері – розбірка* «арматура дверей, яку знімають або встановлюють») Наступна група охоплює автозапчастини (*кавуни* «сплавлені диски»; *гена* «генератор»; *салазки* «рамка, що утримує магнітофон»; *окатий* «аккумуляторна батарея з індикатором»; *джедай* «система виприскування палива Jetronic»; *каструля* «корпус повітряного фільтру в карбюраторних машинах»; педалі «ручні склопідіймачі в автомобілі») *лопата* «гідроліфт розміщений у вантажній машині, що допомагає підіймати вантаж»; *млинець* «автомобільний динамік овальної форми, що зазвичай встановлюється на задню полицю автомобіля»; *кривий стартер* «застарілий пристрій для запуску двигуна за допомогою кривошипної ручки із зацепом на передню шкарпетку коленвала (за шків), із сучасних легкових машин використовувався на а/м ВАЗ 2101»; *незаймана* «одноразова пластикова заглушка помаранчевого кольору для отвору на електронних АКП автомобілів Mercedes-Benz, знімається при кожній заміні олії в АКП, щоб виставити рівень» *праска* «масляний фільтр на електронних АКП легкових автомобілів Mercedes-Benz, зовні нагадує праску»; *павук* «колектор на бензиновому автомобілі, іноді нагадує щупальця павука»; *палиця* «механічна коробка передач». Остання група номінує лексику на позначення марок автомобілів (*зеленваген* «автомобіль позашляховик, найчастіше так називають Mercedes G463»; *шаха* «автомобіль марки ВАЗ-2106х, шестірка»; *копійка* «автомобіль BMW першої серії»; *айзюсю* «Isuzu»; *олівець* «ХАДІ-3»; *кума* «Chery Kimo»; *фунтик* «FIAT Punto»; *фузя* «Ford Fusion»; *рекс* «SsangYong Rexton»; *Одеса* «Honda Odissey»; *міні танк* «Hummer H3»; *шкарпетка* «VW Golf»; *Петро* «Chrysler PT Cruiser»; *Тетяна* «Nissan Teana»; *трумен* «ЗІЛ-157»; *електричка* «Toyota Prius Hybrid»; *балда* «Honda Ballada»; *виделка* «Toyota Will»; *газон* «ГАЗ-53, 3307»; *іграшка* «Ікарус-280»; *глобик* «Volvo Globetrotter»; *гусак* «BMW R1200 GS»; *зозуля* «Chery QQ»; *захар* «ЗИС-5».

Висновок. Результати дослідження показують ефективність диференціації мовлення автовласників, автолюбителів, професійних фахівців цієї галузі та ступінь функціонування автомобільної сленгової лексики в соціальних групах.

Джерела та література

1. Каменская О. Л. Вторичная языковая личность – методологическая основа межкультурной парадигмы в лингводидактике / О. Л. Каменская. – М. : [б. и.], 1998. – С. 30–35.
2. Карасик В. И. Язык социального статуса / В. И. Карасик. – М. : [б. и.], 2003. – 246 с.
3. Караулов Ю. Н. Русская языковая личность и задача ее изучения / Ю. Н. Караулов // Язык и личность. – М. : [б. и.], 1989. — С. 3-8.
4. Караулов Ю. Н. Общая и русская идеография / Ю. Н. Караулов. – М. : Наука, 1976. – С. 247–248.
5. Приходько А. Н. Синтаксис естественного языка в фокусе когнитивно-дискурсивной парадигмы / А. Н. Приходько // Проблеми перекладознавства, комунікативної та когнітивної лінгвістики // Вісн. ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – 2003. – № 609. – С. 84–89.

Мельник Наталия. Анализ языковой личности носителей автомобильного сленга. Статья посвящена изучению специфики формирования языковой личности носителей автомобильного сленга. Проводится комплексный анализ процессов функционирования и модификации структурно-языковой системы, которая обеспечивает выделение языковых уровней. Исследование генерирует и реализовывает дискурсивный характер, расширяет сферы изучения вербализованных элементов языковых единиц. Демонстрируется процесс дифференциации коммуникативного акта на внутренние и внешние факторы выражения. Происходит ознакомление с ментальной структурой корреляции языковых компонентов. Анализируется лексика, которая имеет кодифицируемую форму выражения, которое обуславливает определяющие черты самовыражения и индивидуализации языкового общения. Объясняются индивидуальные особенности выразительных средств общения в пределах одной группы или вне её.

Ключевые слова: сленг, вербально семантический уровень, когнитивный уровень, прагматичный уровень, системно структурная парадигма, концепт.

Melnyk Nataliya. Analysis of Motor-Car Slang Speakers Linguistic Personality. The article is devoted to the study of specificity of the motor-car slang speakers' linguistic personality formation. It is given a complex analysis of the processes of functioning and modification of the structural and linguistic system providing the linguistic levels selection. The research generates and implements a discursive nature, while extending the studying spheres of the linguistic units' verbalized elements. The process of a communicative act dividing into internal and external factors of expression is shown. There is an acquaintance with the mental structure of the linguistic components correlation, as well as an analysis of vocabulary with a codified form of expression stipulating the determining lines of self-expression and linguistic intercourse individualization. The individual features of the intercourse expressive means within the limits of one group or outside are explained.

Key words: slang, verbal semantic level, cognitive level, pragmatic level, system structural paradigm, concept.

Стаття надійшла до редколегії
19.07.2013 р.